

РЕЙ БРЕДЪРИ ЗДРАВЕЙ И СБОГОМ

Превод от английски: Венцислав Божилов, 2008

chitanka.info

Естествено, че заминаваше, и нямаше какво да се прави — времето бе настанало, обратното броене бе завършило и той заминаваше наистина надалеч. Куфарът е приготвен, обувките — лъснати, косата е сресана, измил се е набързо зад ушите и остава само да слезе по стълбите, да излезе на улицата и да стигне до малката гара; влакът щеше да спре специално заради него. И Фокс Хилс, Илинойс, щеше завинаги да остане в миналото. А той щеше да продължи към Айова, Канзас или дори Калифорния — дванайсетгодишно момче с акт за раждане, според който се е родил преди четиридесет и три години.

— Уили! — повика го глас отдолу.

— Ида! — Взе куфара. В огледалото на бюрото видя лице от юнски глухарчета, юлски ябълки и топло сутрешно мляко през лятото. Както винаги, от огледалото го гледаше невинно ангелско лице, което може би нямаше да се промени до края на живота му.

— Време е! — извика женският глас.

— Добре!

Пое надолу, като пъшкаше и се усмихваше. В дневната седяха Ана и Стив, и двамата безупречно облечени и спретнати.

— Ето ме! — извика Уили на прага.

Ана сякаш щеше всеки момент да се разреве.

— Боже мой, Уили, нима наистина ни напускаш?

— Хората започват да приказват — тихо рече Уили. — Тук съм вече цели три години. А зная, че когато хората започнат да говорят, е най-добре да си събера багажа и да си купя билет за влака.

— Толкова е странно всичко това. Не разбирам. Толкова внезапно — каза Ана. — Уили, ще ни липсваш.

— Ще ви пиша всяка Коледа, честна дума. Вие недейте да ми пишете.

— Беше огромно удоволствие — обади се Стив. Думите някак трудно излизаха от устата му. — Жалко, че всичко трябва да приключи. Много жалко, че трябваше да ни разкажеш за себе си. Ужасно жалко, че не можеш да останеш.

— Вие сте най-страхотните родители, които съм имал — каза Уили. Бе висок четири стъпки, с непознаващо бръснача лице, озарено от лъчите на слънцето.

И тогава Ана *наистина* се разплака.

— Уили, Уили... — Седеше и сякаш искаше да го прегърне, но вече се боеше да го прави; гледаше го с потрес и изумление, ръцете ѝ бяха празни, не знаеше как да се държи с него.

— Трудно е да заминаваш — каза Уили. — Свикваш с нещата. Искаш да останеш. Но не се получава. Веднъж опитах да остана, след като хората бяха започнали да подозират нещо нередно. „Какъв ужас! — казваха те. — Всичките тези години да си играе с невинните ни деца, а ние да не разберем! Ужас!“ — така казваха. И накрая се наложи да напусна града една нощ. Никак не е лесно. Сами знаете колко много ви обичам. Благодаря ви за трите чудесни години.

Всички заедно тръгнаха към вратата.

— Сега накъде отиваш, Уили?

— Не зная. Просто ще тръгна нанякъде. Видя ли градче, което изглежда зелено и приятно, ще спра.

— Ще се върнеш ли някога?

— Да — сериозно отвърна той с тънкото си гласче. — След двайсетина години вече би трябвало да започне да ми личи. Стане ли това, ще направя голяма обиколка на всички майки и бащи, които съм имал.

Стояха на прохладната лятна веранда, обхванати от нежелание да изрекат последните думи. Стив не откъсваше поглед от един бряст.

— Колко други родители си имал, Уили? Колко пъти са те осиновявали?

Въпросът не го засегна, тъкмо обратното.

— Пет града, пет семейства и повече от двайсет години, откакто започнах да обикалям.

— Е, няма какво да режем — каза Стив. — По-добре да имаш син трийсет и шест месеца, отколкото нито един.

— Е — каза Уили, целуна бързо Ана, взе багажа си и излезе на улицата в зелената обедна светлина под дърветата — съвсем малко момче, което вървеше забързано, без да се обръща.

Момчетата играеха бейзбол в парка. Той постоя малко в сенките на дъба, гледаше как хвърлят снежнобялата топка в топлия летен въздух, как сянката ѝ се носи като тъмна птица по тревата, как ръцете се отварят като уста, за да хванат бързото парче лято, което сега

изглеждаше най-важното нещо на света. Всички викаха. Топката кацна в тревата до Уили.

Докато излизаше с нея от сенките, си помисли за последните три години, изразходвани вече до последния ден, и за петте години преди това и преди това, и така нататък, до времето, когато бе наистина на единайсет, дванайсет и четиринайсет. Чу гласове да питат: „Какво му е на Уили, госпожо?“ „Госпожо Б., да не би Уили да расте по-бавно напоследък?“ „Уили, да не си почнал да *пушиш*?“ Ехото им заглъхна в лятната светлина и цветовете. После се разнесе гласът на майка му: „Днес Уили става на дваайсет и една!“ И хиляди гласове казват: „Синко, ела щом станеш на петнайсет. Тогава може и да ти намерим някаква работа“.

Взираше се в топката в треперещата си ръка, сякаш не бе топка, а собственият му живот — безкрайна топка години, навити стегнато отново и отново, но винаги връщащи се обратно към дванайсетия му рожден ден. Чу децата да вървят към него; усети как закриват слънцето, когато заставаха около него. Вече бяха пораснали.

— Уили! Къде си тръгнал? — Някой подритна куфара му.

Колко високи са станали! През последните няколко месеца слънцето сякаш бе прокарало ръка над главите им, беше ги подканило, а те бяха от разтопен метал и се източваха нагоре; бяха златен карамел, теглен от някаква огромна привличаща сила към небето — тринайсет-четиринайсет годишни, гледащи надолу към Уили, усмихващи се, но вече започващи да се отнасят леко пренебрежително. Бе започнало преди около четири месеца:

— Хайде, всеки да си избере отбор! Кой ще вземе Уили?

— О, Уили е много дребен; не играем с „деца“.

И те го изпреварват, теглени от луната, слънцето и сменящите се сезони, а той си остава на дванайсет и те вече не са му връстници. И други гласове отново започват стария, ужасно познат и смразяващ рефрен: „Стив, давай повечко витамини на това момче“. „Ана, в твоя род *дребни* ли са?“ И студеният юмрук стиска отново сърцето ти и осъзнаваш, че корените трябва отново да се изтръгнат след толкова чудесни години с „родителите“.

— Уили, накъде си тръгнал?

Той тръсна глава. Отново се озова сред извисяващите се момчета, които закриват слънцето, мотаят се наоколо и трябва да се

навеждат като някакви великани над чешмичката, за да пият.

— Отивам за няколко дни на гости на един братовчед.

— Така значи.

Преди година наистина щеше да ги е грижа. Сега обаче единственото им любопитство е насочено към багажа, към магията на влаковете, пътуването и далечните места.

— Да помятаме няколко бързи? — предложи Уили.

Не изглеждаха особено ентузиазирани, но кимнаха предвид обстоятелствата. Той изостави куфара и се затича; бялата топка полетя към слънцето и се устреми към пламтящите им бели фигури в отсрещния край на поляната, после отново полетя нагоре. По същия начин идваше и си отиваше животът. Насам — *натам!* Господин Робърт Ханлън и госпожа Ханлън, Крийк Бенд, Уисконсин, 1932 — първото семейство, първата година! Насам — *натам!* Хенри и Алис Болц, Лаймвил, Айова, 1935! Топката лети. Смит, Итън, Робинсън! 1939! 1945! Съпруг и съпруга, съпруг и съпруга, съпруг и съпруга, бездетни, бездетни, бездетни! Чукаш на тази врата, чукаш на онази.

— Извинете. Казвам се Уилям. Може ли...

— Искаш ли сандвич? Влез, седни. *Откъде си, синко?*

Сандвич, висока чаша студено мляко, усмивки, кимане, спокоен приятен разговор.

— Синко, май си хванал пътя. Да не би да си *избягал* отнякъде?

— Не.

— Момче, да не би да си сираче?

И още една чаша мляко.

— Винаги сме искали деца. Така и не се получи. Неизвестно защо. Случва се. Е, виж ти. Става късно, синко. Не е ли по-добре да се прибираш у дома?

— Нямам дом.

— Момче като теб? Все още с жълто около устата? Майка ти ще се тревожи.

— Нямам нито дом, нито родители на този свят. Може ли... може ли да пренощувам при вас?

— Ох, синко, просто не знам. Никога не сме обмисляли... — започва съпругът.

— Имаме пиле за вечеря — прекъсва го жена му. — Щом има достатъчно за двама, ще има и за трима...

И така се сменят и отлитат години, гласове, лица и хора, след което отново идва ред на същите първи разговори. Гласът на Емили Робинсън от люлеещия се стол в летния сумрак, последната вечер, която прекара там, когато научи тайната му:

— Колко дечица съм виждала. И понякога си мисля — колко жалко, колко жалко, че всички тези цветя трябва да се откъснат, всички тези ярки пламъчета трябва да угаснат. Колко жалко, че всички, които виждаш в училищата или изтичват край теб, трябва един ден да пораснат, да погрознеят, да се сбръчкат, да побелеят или да оплешивеят, а накрая да станат кожа и кости, да умрат и да бъдат погребани. Когато ги чувам да се смеят, не мога да повярвам, че ще тръгнат по пътя, по който вървя и аз. А ето че става точно *това!* Още си спомням стихотворението на Уърдзуърт: „Веднъж видях тълпа, букет от нарциси златисти, край езерото под дървета да потрепват чисти“. Точно така си мисля за децата. Понякога могат да са жестоки, дори зли; но въпреки това в очите им няма да откриеш нито злина, нито умора. Толкова са изпълнени с интерес към всичко! Може би именно това ми е липсвало у възрастните — интересът е угаснал у девет от десетима, не им е останала нито свежест, нито енергия, нито живот. Обожавам да гледам как свършва последният час в училище. Сякаш някой хвърля букет цветя от вратата. Какво е усещането, Уили? Какво е да бъдеш вечно млад? Да приличаш на току-що изсечена монета? Щастлив ли си? Наистина ли ти е така добре, както *изглежда?*

Топката изсвистя от небето и ужили дланта му като огромно бледо насекомо. Докато я разтриваше, споменът продължаваше да говори:

— Оправях се с това, с което разполагам. След като родителите ми умряха, след като открих, че никъде няма да мога да си намеря работа, направих опит в цирка, но само ме взеха на подбив. „Синко — казваха ми, — та ти не си джудже, а дори и да беше, изглеждаш като момче! На нас ни трябва джуджета с *лица* на джуджета! Съжалявам, синко, съжалявам“. Така напуснах дома, започнах да скитам, да си мисля — *какво* съм аз? Момче. Приличам на момче, гласът ми е като на момче, така че спокойно мога да си бъда момче. Няма смисъл да се съпротивлявам. Няма смисъл да надавам писъци. Какво да правя в такъв случай? Коя работа ми подхожда? И ето че един ден видях в

един ресторант мъж да показва на свой познат снимки на децата си. „Как ми се иска да имах деца“ — каза приятелят му. „Как само ми се иска...“ Все това повтаряше и клатеше глава. А аз седях на няколко маси от него с хамбургер в ръце направо *замръзнал*! И тогава разбрах каква ще е моята работа до края на живота ми. В края на краищата за мен все пак *имаше* работа. Да правя самотните хора щастливи. Да не спирам. Завинаги да играя. Знаех, че трябва завинаги да играя. Разбира се, можех да разнасям вестници, да изпълнявам дребни поръчки, да окося някоя и друга градина. Но *истинска* работа? Не. Трябваше само да бъда синът на мама и гордостта на татко. Обърнах се към онзи мъж. Извинете, казах му. *Усмихнах* му се...

— Но, Уили — бе казала преди много години госпожа Емили, — не си ли се чувствал самотен? Не си ли пожелавал... *нещата*, които пожелават големите?

— С това се справям сам — бе отвърнал Уили. — Казвам си: аз съм момче. Трябва да живея в момчешки свят, да чета момчешки книги, да играя момчешки игри, да се откъсна от всичко друго. Не мога да бъда едновременно възрастен и дете. Мога да бъда само едно нещо — момче. И си играя ролята. О, никак не беше лесно. Има моменти...

— А семействата, при които живееше, нищо ли не научавах?

— Не. Да им разкажа означаваше да разваля всичко. Обяснявах, че съм избягал от къщи; оставях ги да проверяват чрез полицията и официалните канали. И когато не откриваха никакво досие, се съгласявах да ме осиновят. Така бе най-добре — докато не подозираха нищо. Но след три или пет години нещо започваше да ги гризе, случайно ме виждаше някой, който ме е познавал от по-рано, може би дори някой от цирка — и всичко свършваше. Рано или късно винаги свършва.

— И *щастлив* ли си? *Хубаво* ли е да си дете четиридесет години?

— Както се казва, трябва да се живее някак. А когато правиш другите щастливи, самият ти също едва ли не изпитваш щастие. Имам си работа и си я върша. Пък и без това след още няколко години ще започне второто ми детство. Всичките трески, всички несбъднати мечти и блянове ще ме напуснат. Тогава може би ще успея да се отпусна и да си доиграя спокойно ролята.

Хвърли за последен път топката и се отърси от унеса. Затича към багажа си. Том, Бил, Джейми, Смит — устните му мълвяха имената им. Смутиха се, когато стисна ръцете им.

— Стига де, Уили, нали не заминаваш за Китай или Тимбукту.

— Нали така?

Уили не помръдна.

— Довиждане, Уили! Ще се видим след седмица!

— Довиждане, довиждане!

И той отново вървеше с куфар в ръка, гледаше дърветата, отиваше си от момчетата и улицата, на която бе живял. Зави зад ъгъла, чу писъка на локомотива и се затича.

Последното, което видя, бе бялата топка, летяща над високия покрив напред-назад, напред-назад. И гласовете, викащи „Раз-два, край! Раз-два, край!“, подобно на прощалните викове на отлитащи далеч на юг птици.

Ранно утро, изпълнено с миризма на мъгла и студен метал, с желязната миризма на влака и нощното пътуване, от което цялото тяло го боли, с миризмата на все още скритото зад хоризонта слънце. Събуди се и погледна през прозореца към едва събуждащото се градче. Светваха светлини, долитаха приглушени гласове, червен сигнал се люлееше напред-назад в студения въздух. Цареше сънена тишина, в която ехото сякаш е облагородено, в която ехото изпъква ярко и ясно. Стюардът на вагона мина край него като сянка в сенките.

— Сър — повика го Уили.

Стюардът спря.

— Кой е този град? — прошепна момчето в мрака.

— Валивил.

— Колко е населението му?

— Десет хиляди. Защо? Тук ли слизаш?

— Изглежда зелен. — Уили се загледа към сгушеното в студеното утро градче. — Изглежда приятно и тихо.

— Синко, знаеш ли *накъде* си тръгнал? — попита стюардът.

— За насам — каза Уили, стана тихо и започна да събира нещата си в неподвижното, хладно, миришещо на желязо утро.

— Дано знаеш какво правиш, момче — каза стюардът.

— Да, сър — отвърна Уили. — Зная какво правя.

Пое по тъмния коридор, следван от стюарда с багажа, и излезе навън в мъглата и развиделяващото се утро. Стоеше и гледаше към стюарда и черния метален влак на фона на малкото все още блещукащи звезди. Локомотивът изсвири пронизително, стюардите по перона извикаха, вагоните тръгнаха и стюардът се усмихна надолу към малкото момче с големия багаж, което му крещеше нещо през свирката.

— Какво? — викна мъжът и допря длан до ухото си.

— Пожелай ми късмет! — извика Уили.

— Късмет, синко! — викна стюардът, усмихна се и му махна. — Късмет, момче!

— Благодаря — каза Уили сред грохота на влака и свистящата пара.

Остана да гледа черния влак, докато не изчезна в далечината. През цялото време не помръдна от мястото си. Стоеше мълчаливо — дванадесетгодишно момче на овехтелия дървен перон — и изминаха цели три минути, преди да се обърне и да погледне към празните все още улици.

Слънцето изгряваше. Той закрачи бързо, сякаш искаше да се стопли, към новия град.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.